

Optimumspunktet for en Valutanedskæring i en given Situation? Professor Ohlin anfører, at det ved Bedømmelsen af Nedskæringen spiller en stor Rolle, om Priseniveauet i Tiden forud for Nedskæringen er presset nedad, og om Relationen mellem forskellige Prisgrupper er blevet forskudt, saaledes at man ved en Nedskæring, der medfører en Stigning af de mere letbevægelige Priser op til de tungt bevægelige Prisers Niveau (Reflation), atter bringer Balance til Veje (Danmarks Landbrugs-Situation). I øvrigt maa Punktets Beliggenhed vel bedømmes ud fra Risikoen for udenlandske Modforanstaltninger af forskellig Art o. s. v., med andre Ord Forhold, som ikke generelt kan diskuteres.

Hvad iøvrigt Gennemgangen af de enkelte arbejdsløshedsbekæmpende Midler angaar, skal her kun anføres, at Professor Ohlin i sin indgaaende Gennemgang af offentlige Arbejder, der jo i Parentes bemærket i Sverige har spillet en stor Rolle i Kampen mod Arbejdsløsheden, stærkt understreger, at en Udgift kan være i højeste Grad produktiv (j: forøgende Nationalindkomstens Total), om den foretages paa et vist Tidspunkt, men uproduktiv, om den foretages tidligere eller senere (S. 119 ff.). Der bliver her Tale om en Sammenstilling med de alternative Anvendelsesmuligheder, som kunde gives Produktionsfaktorerne, og som ligeledes vilde udøve direkte saavel som indirekte — ud i Fremtiden liggende — Virkninger paa Nationalindkomstens Størrelse; disse Alternativer bliver den paagældende Foranstaltnings nationaløkonomiske Omkostning, der maa sammenholdes med deres egne direkte og indirekte Virkninger paa Nationalindkomstens Total. Man forstaar derfor, at under en svær Depression, hvor Produktionsfaktorerne for en stor Del er uden alternative Beskæftigelsesmuligheder, bliver de Krav, man maa stille til den givne Kapitalinvestering Evne til at øge Nationalindkomsten væsentligt mindre end under en Højkonjunktur. Ræsonnementet gælder iøvrigt lige saa vel den private Investering; men dennes afgørende Bestemmelsesfaktor vil jo ikke være saadanne Produktivitetsovervejelser, men alene Rentabilitetsbedømmelsen.

O. Blinkenberg Nielsen.

Richard Reisch: EXPORTFÖRDERUNG DURCH AKTIVE WÄHRUNGSPOLITIK. Verlag von Julius Springer. Wien 1935. 37 Sider. Pris R. M. 2,50.

Naar man har forladt Guldfoden og er gaaet over til, hvad vi maaske kan kalde en »autonom Valutapolitik«, hvorfor saa ikke gøre den helt rationel. Den gængse Valutanedskæring har, selv om vi ser bort fra Muligheden af udenlandske Modforholdsregler og forudsætter, at den er gennemført paa det gunstigt mulige Tidspunkt, den kedelige Mangel i Henseende til at skabe en større Eksport, at den omgaaende fordyrer den for Eksporten nødvendige Import af Raastoffer og efterhaanden ogsaa forøger Eksportindustriens øvrige Omkostninger ved sine overfor det hjemlige Priseniveau prishævende Tendenser. Men er det nødvendigt, siger Forfatteren, at den fremmede Valuta stilles til Raadighed til *Enhedspriser*, uden Hensyn til, hvad den skal bruges til.

Lad os tage et konkret Eksempel: Danmark har nedskaaet sin Valuta overfor Sterling til Kursen 1 £ = 22,40 Kr., for det første skal Eksportøren, naar han afhænder sin erhvervede fremmede Valuta til »Aussenhandelbank«, selvfølgelig have 22,40 Kr. pr. £, men efter Omstændighederne endnu mere; thi naar den fremmede Valuta stilles til Raadighed for Importen, reserveres først Valuta til den livsvigtige (bl. a. Eksporten tjenende) Import til Kurs 22,40,

Optimumspunktet for en Valutanedskæring i en given Situation? Professor Ohlin anfører, at det ved Bedømmelsen af Nedskæringen spiller en stor Rolle, om Priseniveauet i Tiden forud for Nedskæringen er presset nedad, og om Relationen mellem forskellige Prisgrupper er blevet forskudt, saaledes at man ved en Nedskæring, der medfører en Stigning af de mere letbevægelige Priser op til de tungt bevægelige Prisers Niveau (Reflation), atter bringer Balance til Veje (Danmarks Landbrugs-Situation). I øvrigt maa Punktets Beliggenhed vel bedømmes ud fra Risikoen for udenlandske Modforanstaltninger af forskellig Art o. s. v., med andre Ord Forhold, som ikke generelt kan diskuteres.

Hvad iøvrigt Gennemgangen af de enkelte arbejdsløshedsbekæmpende Midler angaar, skal her kun anføres, at Professor Ohlin i sin indgaaende Gennemgang af offentlige Arbejder, der jo i Parentes bemærket i Sverige har spillet en stor Rolle i Kampen mod Arbejdsløsheden, stærkt understreger, at en Udgift kan være i højeste Grad produktiv (j: forøgende Nationalindkomstens Total), om den foretages paa et vist Tidspunkt, men uproduktiv, om den foretages tidligere eller senere (S. 119 ff.). Der bliver her Tale om en Sammenstilling med de alternative Anvendelsesmuligheder, som kunde gives Produktionsfaktorerne, og som ligeledes vilde udøve direkte saavel som indirekte — ud i Fremtiden liggende — Virkninger paa Nationalindkomstens Størrelse; disse Alternativer bliver den paagældende Foranstaltnings nationaløkonomiske Omkostning, der maa sammenholdes med deres egne direkte og indirekte Virkninger paa Nationalindkomstens Total. Man forstaar derfor, at under en svær Depression, hvor Produktionsfaktorerne for en stor Del er uden alternative Beskæftigelsesmuligheder, bliver de Krav, man maa stille til den givne Kapitalinvestering Evne til at øge Nationalindkomsten væsentligt mindre end under en Højkonjunktur. Ræsonnementet gælder iøvrigt lige saa vel den private Investering; men dennes afgørende Bestemmelsesfaktor vil jo ikke være saadanne Produktivitetsovervejelser, men alene Rentabilitetsbedømmelsen.

O. Blinkenberg Nielsen.

Richard Reisch: EXPORTFÖRDERUNG DURCH AKTIVE WÄHRUNGSPOLITIK. Verlag von Julius Springer. Wien 1935. 37 Sider. Pris R. M. 2,50.

Naar man har forladt Guldfoden og er gaaet over til, hvad vi maaske kan kalde en »autonom Valutapolitik«, hvorfor saa ikke gøre den helt rationel. Den gængse Valutanedskæring har, selv om vi ser bort fra Muligheden af udenlandske Modforholdsregler og forudsætter, at den er gennemført paa det gunstigt mulige Tidspunkt, den kedelige Mangel i Henseende til at skabe en større Eksport, at den omgaaende fordyrer den for Eksporten nødvendige Import af Raastoffer og efterhaanden ogsaa forøger Eksportindustriens øvrige Omkostninger ved sine overfor det hjemlige Priseniveau prishævende Tendenser. Men er det nødvendigt, siger Forfatteren, at den fremmede Valuta stilles til Raadighed til *Enhedspriser*, uden Hensyn til, hvad den skal bruges til.

Lad os tage et konkret Eksempel: Danmark har nedskaaet sin Valuta overfor Sterling til Kursen 1 £ = 22,40 Kr., for det første skal Eksportøren, naar han afhænder sin erhvervede fremmede Valuta til »Aussenhandelbank«, selvfølgelig have 22,40 Kr. pr. £, men efter Omstændighederne endnu mere; thi naar den fremmede Valuta stilles til Raadighed for Importen, reserveres først Valuta til den livsvigtige (bl. a. Eksporten tjenende) Import til Kurs 22,40,

medens Resten — til den undværlige Import — sælges til den højst mulige Kurs, og Ekstra-Provenuet her tilfalder Eksportørerne, altsaa en efter Omstændighederne ogsaa i det lange Lob eksisterende Eksportpræmie. Dette er Forfatterens interessante teoretiske Standpunkt, dobbelt beundringsværdigt, naar man betænker, at man har med en Nationaløkonom at gøre, der er blevet gammel under Guldfodens Regime, men derfor ikke fortaber sig i Jeremiader over det, som var. Standpunktets praktiske Gennemførlighed kan man maaske stille sig mere tvivlende overfor, selv om Forfatteren ogsaa gaar ind paa en Drøftelse af den Side af Sagen, og som Bilag til sin lille Bog bringer en til de nye Formaal udarbejdet Valutabon.

O. Blinkenberg Nielsen.

C. Lind: DRIFTSSTATISTISKE UNDERSØGELSER OVER DETAILHANDELENS ØKONOMI. Hefte I. Kolonialbranchen i Hovedstaden. 31 Sider. Gyldendal 1934. (Statistical Investigations into the Economy of Retailing. The Grocery Trade. 58 Sider).

Nytten af en detailleret Analyse af et statistisk Materiale, der omfatter Regnskabsoplysninger (for Aaret 1932) fra 84 Kolonialforretninger i Hovedstaden eller ca. 5 pCt. af det samlede Antal Forretninger i denne Branche forekommer mig noget problematisk, i Særdeleshed naar det straks maa erkendes, at Materialet ikke er repræsentativt. Selv om det kan være af en vis Interesse at gennemarbejde de Problemer, der naturligt rejser sig ved en Statistik af denne Art, paa Grundlag af et lille Materiale — i Mangel af bedre — løber man dog en nærliggende Fare for, at Resultaterne derfra skal gaa ind i Haandbøger o. lign. som almenkyldige, hvad de ingenlunde er. Dette lille Materiale vil næppe kunne staa for en Middelfejlsberegning.

Det er kun en ringe Trøst, at det ikke er stort bedre fat med Materialet for tilsvarende Undersøgelser i Udlandet. Der kan i saa Henseende bl. a. henvises til den svenske Varedistributionskommittés Undersøgelser, anmeldt i Nationaløk. Tidsskrift 1929, Side 380; de Bemærkninger, der — paa godt og ondt — er gjort om den svenske Undersøgelse, gælder for en stor Del ogsaa den nu foreliggende danske, og de skal derfor ikke gentages her.

Det foreliggende Arbejde er blevet til paa Initiativ af Institutet for Historie og Samfundsøkonomi og under Ledelse af et Udvalg, bestaaende foruden af tre Detailhandlerrepræsentanter, af Prof. Dr. polit. Axel Nielsen, Kontorchef Lektor H. Cl. Nybølle og Docent Dr. polit. Jørgen Pedersen Den offentliggjorte Redegørelse er under Udvalgets Auspicier udarbejdet af cand. polit. C. Lind, der i en Række smukke Tabeller omhyggelig har presset det lille Materiale for alle de Oplysninger, det indeholder.

Det kan anbefales at læse Bogen i den engelske Udgave, der er adskilligt fyldigere end den danske og bl. a. giver en Række Spredningstabeller og en Sammenligning med Resultaterne af tilsvarende udenlandske Undersøgelser. Anmelderen kan dog ikke tilbageholde en Bemærkning om, at det forekommer noget pretentiøst gennem en engelsk Udgave at søge en paa saa spinkelt Grundlag gennemført Undersøgelse indlemmet i Verdenslitteraturen.

I Omsætningen er medregnet den handlendes Forbrug af Varer fra egen Butik. Det oplyses mærkeligt nok ikke til hvilken Pris — Indkøbspris eller Salgspris — dette Forbrug indgaar i Statistikken. Da dette Forbrug, der i smaa Forretninger kan være af Betydning for Beregningerne, antagelig indgaar til Indkøbspris, fremkommer der herved en Skævhed i Tallene